

Львівський національний університет імені Івана Франка

Географічний факультет

Кафедра туризму

Пояснювальна записка
до магістерської (кваліфікаційної) роботи
Магістр

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему :

**Перспективи розвитку екстремальних видів туризму в Україні
та країнах Європи**

Виконав: студент II курсу, групи ГРТм-21с

Спеціальності 242 Туризм

Туристична діяльність _____

(шифр і назва напрямку)

Кішик Д. С. _____

(прізвище та ініціали)

Керівник доц. Білоус С. В. _____

(прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(прізвище та ініціали)

ЛЬВІВ – 2023 року

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Географічний факультет
Кафедра туризму

Допущено до захисту.
Завідувач кафедри

проф. Мальська М.П.

„_____” _____ 2023 р.

Кішик Данило Сергійович

**Перспективи розвитку екстремальних видів туризму в Україні
та країнах Європи**

Магістерська робота

Спеціальність 242 Туризм

Спеціалізація – Туристична діяльність

Науковий керівник –
кандидат економічних
наук, доцент
Білоус Софія Василівна

(підпис магістра)

(підпис)

ЛЬВІВ – 2023 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	103
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИЧТИНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ.....	Ошибка! Закладка не определена.
1.1. Основні поняття та визначення екстремального туризму	Ошибка! Закладка не определена.
1.2 Класифікація видів екстремального туризму	Ошибка! Закладка не определена.
1.3 Історичні аспекти розвитку екстремального туризму	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПІ	Ошибка! Закладка не определена.
2.1. Стан розвитку екстремальних видів туризму в Україні	Ошибка! Закладка не определена.
2.2. Стан розвитку екстремальних видів туризму в Європі	Ошибка! Закладка не определена.
2.3. Чинники, що впливають на розвиток екстремального туризму	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ВПЛИВУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ.....	Ошибка! Закладка не определена.
3.1. Дослідження впливу розвитку екстремальних видів туризму на туристичну діяльність України	Ошибка! Закладка не определена.
3.2. Дослідження впливу розвитку екстремальних видів туризму на туризм в країнах Європи	Ошибка! Закладка не определена.
3.3. Перспективи розвитку екстремальних видів туризму в Україні та Європі	Ошибка! Закладка не определена.
3.4. Стратегічні перспективи відновлення потенціалу екстремального туризму у післявоєнний період.....	Ошибка! Закладка не определена.
ВИСНОВКИ	105
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	Ошибка! Закладка не определена.
ДОДАТКИ	Ошибка! Закладка не определена.

ВСТУП

Актуальність теми. Сьогодні сфера туризму займає важливе місце в економіці багатьох держав і впевнено стала на шлях дедалі більшого розвитку. Екстремальний туризм відіграє значну роль у створенні робочих місць, формуванні ВВП, а також забезпеченні зайнятості населення. Екстремальні види туризму стають дедалі більш популярним в багатьох країнах світу, і Україна не є винятком. Сьогодні багато молоді надає перевагу активному відпочинку, зокрема екстремальному туризму. Багатьох приваблює певний ризик, фізичне навантаження, незабутні емоції і викид адреналіну, який обов'язково присутній у всіх видах екстремального туризму.

Поняття екстремальний туризм в загальному випадку означає подорожі в природному середовищу в складних умовах. Спосіб проведення вільного часу, різновид хобі, в процесі якого відпочиваючий займається активними видами діяльності, що вимагає значних фізичних зусиль організму, роботи м'язів, всього тіла.

Екстремальний туризм, який часто називають шоківим туризмом (хоча обидва поняття не виглядають суто подібними), являє собою подорожі до небезпечних місць, такі як гори, джунглі, каньйони, печері, пустелі, або участь у небезпечних подіях.

Сьогодні важливо підтримувати якісний рівень уже створених туристичних дестинацій в сфері екстремального туризму, а також розвивати нові, ще цікавіші і сучасніші місця для проведення часу під час подорожей, як в Україні, так і в Європі. Хоч в нашій країні зараз війна і важко створювати щось нове в туристичній галузі, адже немає можливості вільно подорожувати та проводити час активно і весело, однак після закінчення війни у нас є багато можливостей для розвитку і становлення сфери екстремального туризму. Багато країн пройшли цей шлях, зокрема й після військових дій, і тепер є лідерами у галузі екстремального туризму.

Питання перспектив розвитку екстремальних видів туризму в Україні та Європі досліджували багато вітчизняних і іноземних науковців. Серед яких варто відзначити наступних В. Абрамов [1], В. Казаков [24], М. Кляп [25], В.

Притков і І.Жердьов [43], О. Колотуха [30], Е. Брімер [57], та ін. Вони усі в різні часи та різними методами, й у різних масштабах досліджували проблематику розвитку і перспектив екстремальних видів туризму та їх впливу на туризм в Україні та світі.

Об'єктом дослідження виступає європейський та український екстремальний туризм.

Предметом дослідження виступають тенденції розвитку екстремального туризму.

Метою дослідження є аналіз перспектив розвитку екстремального туризму в Україні та країнах Європи.

Відповідно до мети були поставлені наступні **завдання**:

1. Охарактеризувати основні поняття та визначення екстремального туризму.
2. Класифікувати екстремальні види туризму.
3. Розглянути історичні аспекти розвитку екстремального туризму.
4. Проаналізувати стан розвитку екстремальних видів туризму в Україні.
5. Проаналізувати стан розвитку екстремальних видів туризму в Європі.
6. Дослідити чинники, що впливають на розвиток екстремальних видів туризму.
7. Дослідити вплив розвитку екстремальних видів туризму на туристичну діяльність в Україні та Європі.
8. Розглянути перспективи розвитку екстремальних видів туризму в Україні та світі.
9. Проаналізувати стратегічні перспективи відновлення потенціалу екстремального туризму у післявоєнний період.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

В роботі проаналізовано ринок екстремального туризму в Україні та Європі, його теперішній стан, а також перспективи розвитку і можливість післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні.

ВИСНОВКИ

Екстремальний туризм – це вид туризму, який об'єднує подорожі, що пов'язані з активними способами пересування і відпочинку на природі та найвищим ризиком для життя [43]. Сьогодні екстремальний туризм дає можливість людям вивільнити емоції, здобути незабутні емоції на все життя, випробувати себе на витривалість та відчути справжній екстрим. Різновидів екстремального туризму доволі багато, їх поділяють на підвиди залежно від місця проведення: повітряний, гірський, водний, наземний та екзотичний. Кожен з підвидів включає в себе величезну кількість різних активностей. З плином часу кількість різновидів екстремального туризму лише збільшується, і в майбутньому можна очікувати нові й ще цікавіші заняття для подорожей та дозвілля.

Екстремальний туризм зародився доволі недавно і є молодшим за сферу туризму загалом. Звісно, перші прототипи екстремального туризму були й у давнину, однак сучасного вигляду він набув лише у ХХ столітті завдяки розвитку техніки, новим можливостям та кращій інфраструктурі. Точкою відліку можна вважати заснування Б. Гетчем у 1953 році першої у світі комерційної туристичної фірми із дозволом на організацію рафтингових турів. До цього існував вже альпінізм на початковому рівні свого розвитку, та інші види екстремального туризму, які сьогодні користуються популярністю серед туристів.

Екстремальний туризм є одним із перспективних видів туризму в Україні. Особливо в умовах сьогодення, коли ця галузь переживає кризу, цей вид туризму може завоювати ринок туристичних послуг, так як привабить до себе велику кількість туристів, що надають перевагу активному відпочинку. Серед туристів, які подорожують з туристичною метою, 3% подорожують з метою саме екстремального туризму [15]. До повномасштабного вторгнення в Україні найпопулярнішими видами екстремального туризму були гірські лижі, сноубординг та альпінізм. Також користується попитом рафтинг та пішохідний туризм. Інші види екстремального туризму так само поступово розвивались в нашій країні і мають усі можливості в майбутньому сягнути європейського чи світового рівня.

Європейський ринок туристичних послуг дуже великий та різноманітний, він перебуває на високому рівні і користується великою популярністю – майже 65% іноземних туристів приїжджають саме сюди [34]. Цьому сприяють різноманітність ландшафту, високі доходи населення, яке полюбляє відпочивати неподалік від свого дому чи країни, потужні інвестиції і високий рівень туристичної інфраструктури. Європа багата на природні ресурси, які можна задіяти в екстремальному туризмі: гірські масиви та височини, річки, озера та моря, розвинена також інфраструктура верхової їзди, є можливості для багатьох повітряних видів екстремального туризму тощо. Велика кількість країн Європи інвестує у розвиток інфраструктури та забезпечення безпеки для екстремальних туристів, щоб привертати нових відвідувачів і задовольняти попит на активний відпочинок.

Екстремальний туризм має значний вплив на туристичну діяльність в Україні та Європі. Сьогодні туризм є важливою галуззю світової економіки. Багато країн напряду залежать від доходів, які приносить сфера туризму. Згідно з даними [40] валова додана вартість, яка створювалась в галузях туризму до початку повномасштабного вторгнення сягала 12% у період 2018-2020рр. Саме тому Україна має гарний потенціал у сфері туризму і повинна розвивати ці напрямки для майбутнього повоєнного відродження країни. У Європі завдяки різним програмам підтримки і податковим пільгам [18] багато країн змогли підвищити якість послуг у сфері туризму і розвивати нові напрямки у галузі екстремального туризму. Важливим для України буде досвід європейських країн, як загалом у сфері екстремального туризму, так і у процесі відновлення галузі у повоєнний час. Гарними прикладами можуть слугувати Хорватія, Кіпр, Боснія і Герцеговина, а також Ізраїль. Хоч кожен приклад мав свої особливості і не можна порівнювати російсько-українську війну з жодною іншою, проте цілком можливо запозичити цікаві та корисні ідеї для подальшого розвитку української галузі туризму.